

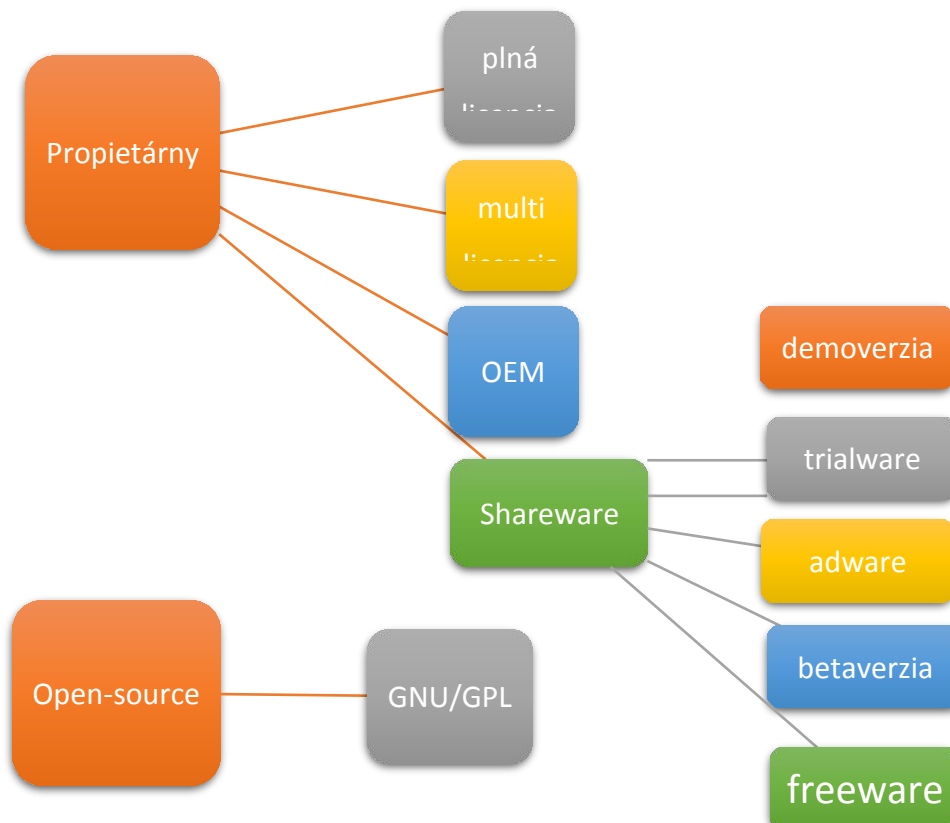
Licencia a autorské práva

Vytvorenie softvéru je náročné na čas, duševné aj finančné prostriedky. Preto spadá pod intelektuálne vlastníctvo svojho tvorca/firmy, majú naň **autorské právo**. Softvér nekupujeme ako celok aj s právami, „kúpou“ získavame iba licenciu – oprávnenie na jeho používanie s presne stanovenými podmienkami. Autorské práva sú chránené autorským zákonom. Softvér vytvárajú veľké nadnárodné spoločnosti (Microsoft, Apple, Adobe a i.) ako aj menšie spoločnosti pôsobiace v rôznych sférach (evidencia, účtovníctvo a i.)

Pri zakúpení softvéru získame **licenciu**, ktorá stanovuje, za akých podmienok sa môže používať. Ak dodržíme tieto podmienky, hovoríme o legálnom softvéri. Zvyčajne nás upozorňuje, že program môžeme inštalovať len vtedy, ak súhlasíme so všetkými podmienkami licenčnej zmluvy. Táto určuje, do koľkých počítačov môžeme program nainštalovať, za akých podmienok (a či vôbec) môžeme program šíriť, čo nesmieme s programom robiť (napríklad ho meniť) a za čo preberá a za čo nepreberá zodpovednosť tvorca programu. (Obvykle nepreberá zodpovednosť za žiadne škody, ktoré vzniknú jeho používaním.)

Po zakúpení softvéru je často používateľ vyzvaný k **registrácii**. Má to výhody na oboch stranách. Používateľ má informácie o zmenách v softvéri včas, niekedy má na čas bezplatné aktualizácie či služby podpory a tvorca má prehľad o používateľoch a vie smerovať ďalší vývoj.

Softvér podľa licencií

- *Proprietárny softvér* - má obmedzenia na jeho používanie a kopírovanie
 - *plná licencia* – oprávnenie na používanie v plnej verzii
 - *multilicencia* – oprávňuje používať program na viacerých počítačoch. Viaže sa na počet počítačov (napr. 20) alebo na miesto (škola). Je cenovo výhodnejšia.
 - *OEM* – je viazaná na počítač, s ktorým bola predaná (operačný systém, antivírusový systém alebo kancelársky balík spoločne z počítačom zavýhodnejšiu cenu)
 - *shareware* - umožňuje program bezplatne vyskúšať alebo používať po obmedzenú dobu. Po jej vypršaní je používateľ povinný zaplatiť požadovanú cenu programu alebo program odinštalovať
 - *demo verzia* - verzia programu, ktorá má zablokované niektoré funkcie
 - *trial verzia* - umožňuje plnohodnotnú prácu s programom po určitú dobu alebo určitý počet spustení
 - *beta verzia* - testovacia verzia komerčného programu šírená zadarmo za účelom testovania a reklamy
 - *adware* – program zobrazujúci reklamu, za poplatok sa dá odstrániť
 - *freeware* - program môžeme zadarmo trvalo používať, musíme len dodržiavať autorské práva
- *Open-source* – softvér, kde zdrojový kód je prístupný, umožňuje študovanie programu, poprípade vkladanie zmien a vylepšení do zdrojového kódu a ďalšie šírenie
- *Komerčný softvér* – je šírený za poplatok
- *GNU/GPL licencia* - licencia pre slobodný softvér, ktorá zaručuje slobodne spúšťať program na akýkoľvek účel, meniť ho a vylepšovať či ďalej šíriť kópie
- *Public domain* - označenie pre dielo (nie iba softvér), ktorého autorské práva nie sú chránené. Autor si ich neuplatňuje alebo vypršalo 70 rokov od smrti autora.

Použitá literatúra:

Skalka, J. – Klimeš, C. – Lovászová, G. – Švec, P.: Informatika na maturity a prijímacie skúšky, Enigma Publishing, 2017, ISBN 978-80-89132-49-2

https://sk.wikipedia.org/wiki/Softv%C3%A9rov%C3%A1_licencia

<https://licencieaautorskeprava.estranky.sk/clanky/typy-licencii.html>